

Toespraak premier

- 1 Wie schreef het boek: Wij slaven van Suriname?
– Anton de Kom
- 2 Wat gebeurde er in deze jaren, gerelateerd aan het slavernijverleden van Nederland?
1863: Tot slaaf gemaakt in Suriname vrij
1873: Tot slaaf gemaakt in Suriname hoefden ook niet meer onder staatstoezicht blijven werken
1860: Wettelijke afschaffing van de slavernij in toenmalig Nederlands-Indië.
1814: Nederland schafte de Trans-Atlantische slavenhandel af.
1848: De slavernij in Sint Maarten was voorbij
1795: Onder leiding van Tula vond op Curaçao een opstand plaats (die nog jaarlijks wordt herdacht)

- 3 Waarom is 2023 een belangrijk herdenkingsjaar?
– Op 1 juli 1873 is het 150 jaar geleden dat tot slaaf gemaakt niet meer gedwongen werden om op de plantages te werken. 10 jaar daarvoor, in 1863, werd de wet van kracht waarmee slavernij ook in Suriname en in het Caribisch gebied werd afgeschaft, dat is dit jaar 160 jaar geleden.

- 4 Wat vond je van de stukjes uit de speech van Mark Rutte die je hebt beluisterd?
– Eigen antwoord

- 5 Rutte vertelde dat hij ook persoonlijk een verandering in zijn denken heeft doorgemaakt. Waarom denk je dat Rutte is veranderd in zijn denken?

Eigen antwoord. Voorbeelden van mogelijke antwoorden:

- In Nederland is er de laatste jaren meer aandacht voor (institutioneel) racisme en discriminatie, zowel in het maatschappelijke debat als in de politiek. Meer mensen zijn gaan erkennen dat racisme en discriminatie een probleem is in Nederland (o.a. door de toeslagenaffaire). Meer mensen zien ook een verband met de geschiedenis: zij zeggen dat dit laat zien dat de geschiedenis doorwerkt in het heden. Politici zijn ook mensen. Zij kunnen op dit vlak ook nieuwe kennis en inzichten opdoen.
- Politici als Mark Rutte zullen ook het rapport van het adviescollege hebben gelezen. Dat kan ook zijn denken hebben veranderd.
- Het feit dat Rutte aangeeft een verandering in denken te hebben doorgemaakt kán (daarnaast) ook meer politiek zijn: dat hij merkt dat er meer draagvlak is onder de Nederlandse bevolking om excuses te maken voor het slavernijverleden. Dan zegt hij dit omdat dit nieuwe standpunt en deze excuses gewaardeerd zullen worden door de meeste kiezers.

- 6 Het kabinet heeft een groep van zes mensen gevraagd om met veel mensen in Nederland in gesprek te gaan over het Nederlandse slavernijverleden en het kabinet te adviseren wat ze zouden moeten doen. Deze zes mensen vormden samen het Adviescollege dialooggroep Slavernijverleden. Het adviescollege bestaat uit onder andere een oud-voetballer, een rapper/zanger en een oud-rechter.

- A Vind je het slim van het kabinet om een adviescollege hiervoor op te richten? Waarom wel/niet?

Eigen antwoord. Voorbeelden van mogelijke antwoorden:

- Nee: een leerling/student kan bijvoorbeeld aangeven het niet goed te vinden dat het kabinet vaak adviescolleges en onderzoekscommissies in het leven roept, omdat het kabinet zelf standpunten zou moeten durven innemen, zonder zich te

verschillen achter een advies van externen. Een leerling/student kan ook aangeven dat het instellen van een adviescollege zaken kan vertragen.

- Ja: een leerling/student kan bijvoorbeeld aangeven dat het verstandig is bij een gepolitiseerd vraagstuk als (excuses voor) het slavernijverleden advies te vragen van deskundigen (die weer spraken met vele betrokkenen), om het besluit minder (politiek) gevoelig te maken. Ook kan genoemd worden dat op deze manier meer draagvlak gecreëerd kan worden voor een besluit. Tot slot kan bijvoorbeeld ook genoemd worden dat het kabinet geen goede afspiegeling vormt van Nederland. Het adviescollege sprak met vele mensen met verschillende achtergronden en had ook een meer diverse samenstelling.
- B Moet het kabinet altijd de conclusies en aanbevelingen van een adviescollege overnemen? Waarom wel/niet?
- Nee. Het is slechts een advies. In dit geval adviseerde het Adviescollege dialooggroep Slavernijverleden dat de Staat der Nederlanden moest overgaan tot erkenning, excuses en herstel voor het slavernijverleden. Hierop schreef het kabinet een officiële kabinetsreactie naar de Tweede Kamer.

- 7 Rutte zei: 'Eeuwenlang hebben de Nederlandse staat en zijn vertegenwoordigers slavernij mogelijk gemaakt, gestimuleerd, in stand gehouden en ervan geprofiteerd. Eeuwenlang zijn uit naam van de Nederlandse staat mensen tot handelswaar gemaakt, uitgebuit en mishandeld. Eeuwenlang is onder Nederlands staatsgezag de menselijke waardigheid met voeten getreden op de meest afschuwelijke manier, en te weinig hebben opeenvolgende regeringen na 1863 gezien en erkend dat het slavernijverleden een negatieve doorwerking had en heeft.' En: 'Vandaag bied ik namens de Nederlandse regering excuses aan voor het handelen van de Nederlandse staat in het verleden.'

A Leg het begrip regering uit.

- De regering is het centrale bestuur van ons land en bestaat uit de Koning en de ministers.

B Leg uit waarom het staatsrechtelijk juist is dat Rutte namens de regering excuses maakt voor iets dat 150 jaar geleden heeft plaatsgevonden.

- Mark Rutte, zijn collega-ministers en Koning Willem-Alexander zijn slechts de 'poppetjes' die de Nederlandse staat op dit moment vertegenwoordigen. De Nederlandse staat en zijn vertegenwoordigers hebben slavernij mogelijk gemaakt, gestimuleerd, in stand gehouden en ervan geprofiteerd. Het is dus logisch dat de regering, als staatsrechtelijk orgaan, nu ook excuses maakt.

C Sommigen hadden graag gezien dat de Koning de excuses uitsprak, in plaats van Mark Rutte. Had jij het goed gevonden als de Koning de excuses had uitgesproken in plaats van Mark Rutte? Leg uit waarom.

Eigen antwoord. Voorbeelden van mogelijke antwoorden:

- Ja, het zou een symbolisch gebaar zijn waar sommige mensen op hopen/hoopten.
- Nee: de Koning is onderdeel van de regering. Die stelt de excuses op, dus de excuses zijn ook namens de Koning opgesteld. De Koning is onschendbaar en de ministers zijn verantwoordelijk. Dus het is logisch dat de minister-president (of een andere minister) namens de regering de excuses uitspreekt.

- 8 Vind jij het goed dat de regering excuses heeft gemaakt voor het Nederlandse slavernijverleden? Leg uit waarom.

Eigen antwoord